

ДО ЧЛЕНОВЕТЕ НА НАУЧНО ЖУРИ
ПО ПРОЦЕДУРА ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА
ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН
„ДОКТОР“ ПО ДОКТОРСКА ПРОГРАМА
„ФИНАНСИ, ПАРИЧНО ОБРЪЩЕНИЕ,
КРЕДИТ И ЗАСТРАХОВКА (ФИНАНСИ)“

РЕЦЕНЗИЯ

Изготвил рецензията: доц. д-р Жельо Вътев Вътев, катедра „Финанси и кредит“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов, научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научно жури, утвърдено със заповед № 1010 от 16.11.2021 г. на Ректора на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов и решение на научното жури от проведено първо заседание на 18.11.2021 г.

Автор на дисертационния труд: Орлин Чавдаров Япраков, задочна докторантura, обучение финансирано от държавата, по област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.8. Икономика, докторска програма: „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (Финанси)

Звено, където докторантът е зачислен: Катедра „Финанси и кредит“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

Тема на дисертационния труд: „Преструктуриране, консолидация и конкуренция на българския банков пазар“

Научен ръководител: Проф. д-р Стоян Проданов, катедра „Финанси и кредит“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

Настоящата рецензия е изготвена съобразно изискванията на съществуващия Закон за развитие на академичния състав, Правилника за неговото приложение и Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

1. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд на докторант Орлин Япраков представлява едно сериозно теоретико-приложно изследване с общ обем от 210 страници. Може да се приеме, че този обем е напълно достатъчен за постигане на поставените

от автора цел и задачи. Разработката се състои от въведение (4 страници), основен текст (три глави – 153 страници), заключение (8 страници), списък с използваните и цитираните литературни източници и приложения. Трите глави са добре балансираны и се намират в логическа обвързаност помежду си. Всяка глава се състои от 3 основни параграфа. Въвеждащата и заключителната част са представени съобразно общоприетите изисквания. В основния текст са включени 28 таблици и 28 фигури.

Дисертацията има ясно дефинирани обект, предмет, цели и задачи на научното изследване, както и формулирана дисертационна теза. Обект на разработката е българският банков пазар. Предметът на изследването се фокусира върху проблемите на преструктурирането, консолидацията и конкуренцията на българския банков пазар в светлината на засилващи се регуляторни изисквания. Целта на дисертационния труд е чрез изследване на теоретическите аспекти и анализ на практиката да се установят основните движещи тенденции и свидетелства за българския банков пазар в подкрепа на потвърждаване на връзката между преструктуриране и консолидация за постигане на съответствие към еволюиращите регуляторни изисквания в среда на засилена междубанкова конкуренция. Дисертационната теза, която се защитава е, че българският банков пазар се развива в условия на междубанкова конкуренция, налагаща институционално преструктуриране и консолидация с оглед постигане на съответствие към еволюиращата регуляторна рамка и надзорни механизми на централната банка, пруденциалните мерки и таргетирани показатели за капитал, риск, рентабилност и възвращаемост. Избраната методология на изследването съответства на поставените цел и задачи.

Докторантът е добре запознат със състоянието и степента на разработеност на проблема в специализираната икономическа литература, както и на практическите достижения в изследваната от него област. Той стъпва на богат и разнообразен набор от литературни източници. Към дисертационния труд е приложена библиография, включваща общо 130 заглавия, от които 51 на кирилица, 79 на латиница. Литературните източници са ползвани добросъвестно и коректно са цитирани, съобразно правилата на научната етика.

Основният текст на дисертацията е сполучливо допълнен с 9 на брой подробни приложения с общ обем от 26 страници.

Авторът демонстрира възможности да систематизира и критично да осмисля съществуващите научни възгледи или практически проблеми и на тази основа аргументирано да защитава своя позиция. Това ми дава основание да смяtam, че той може успешно да провежда самостоятелно научно изследване.

Дисертационният труд е обсъден цялостно на заседание на катедра „Финанси и кредит” при Стопанска академия „Д. А. Ценов” – гр. Свищов. В рецензирания вариант прави впечатление, че авторът е отразил по-голямата част от направените бележки и препоръки при обсъждането на дисертацията.

2. ПРЕЦЕНКА НА ФОРМАТА И СЪДЪРЖАНИЕТО НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Разработката е посветена на реален, значим и актуален икономически проблем. Той предполага научно изследване както от теоретическа, така и от практическа гледна точка. Разглежданата тема има много аспекти. Тя изисква поставянето на широк спектър от въпроси, отнасящи се до разнородни страни на банковата дейност. Следва да се отбележи, че през последните години се наблюдава нарастваща динамика на процесите, протичащи в банковия сектор на България, съпроводена с някои негативни тенденции и трудности. Един от инструментите за разрешаване на съществуващите проблеми е преструктурирането и консолидацията на банковата сфера. Това обуславя актуалността и значимостта на темата на разработката.

Дисертацията е издържана в структурно отношение и притежава необходимата логическа последователност при разглеждането на съответните въпроси. Тя е добре организирана, като в изложението се наблюдава много добър преход от общото към частното. В началото се представят някои теоретични постановки и се прави преглед на концепциите в сферата на банковата консолидация, преструктуриране и конкуренция (глава първа). На тази основа се предлагат различни насоки за анализ на българския банков пазар в условията на междубанкова конкуренция (глава втора). Дисертацията завършва с емпирично изследване на средата и процесите по консолидация и преструктуриране на банките в България (глава трета). В края на всяка глава се правят съответни обобщения под формата на основни изводи. Става ясно, че в структурно отношение прозира съчетаване на теоретико-приложните, методологическите и емпиричните аспекти на разглежданата проблематика. Освен това съществува пълно съответствие между темата и съдържанието на изследването.

Приятно впечатление прави стремежът на докторанта, там където е възможно или необходимо, да засили дискусационния характер на разработката. По определени въпроси се представят становища и гледни точки на отделни автори или различни школи. Същевременно това се прави не самоцелно, а по много от тези въпроси той обосновава своята собствена позиция. Така авторът предава по-силно изразен изследователски характер на своята работа.

Разработката се отличава с релевантност на използваните фигури, графики и таблици. По този начин се постига нагледно и ефикасно поднасяне на анализираната информация, като предпоставка за обективни и достоверни изводи.

Изготвеният автореферат е в обем от 32 страници. Той отразява в синтезиран вид съдържанието, основните резултати и изводи, постигнати в процеса на изследването. В него се съдържат всички необходими елементи за съставяне на автореферат към дисертационен труд, в т.ч. обосноваване актуалността на темата, очертаване на обекта, предмета, целта, задачите, изследователската теза и методологията на изследването, представяне на структурата и съдържанието на труда, както и насоки за бъдещи изследвания по темата на дисертацията, справка за приносите, справка за съответствие с националните изисквания, списък на публикациите на докторанта, декларация за оригиналност на дисертационния труд.

Всички публикации на автора, отразени в автореферата (общо 5 на брой), са по темата на дисертацията. Докторантът има публикувани три статии и два научни доклада, с което покрива националните изисквания за минимален брой точки съгласно Правилника за приложение на закона за развитие на академичния състав в Република България. Тези публикации представляват части от дисертационния труд и отразяват някои от положителните моменти с характер на приноси. Така той става известен на интересуващите се от съответната проблематика представители на финансовата теория и практика. За това съдействат и участията на автора в различни научни форуми (3 на брой), по проблеми, свързани с темата на дисертацията.

Работата на научния ръководител проф. д-р Стоян Проданов с докторанта може да се оцени като ползотворна, съдействайки за превърщането на дисертацията в завършено научно съчинение.

3. ПОЛОЖИТЕЛНИ СТРАНИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Представената дисертационна разработка е самостоятелно и завършено научно изследване по една определено актуална тема. Авторът демонстрира своята способност да проучва, да систематизира, да надгражда, да формулира проблеми и да търси насоки за тяхното решаване.

В разработката се открояват редица положителни моменти, посъществените от които са следните:

- Положително може да се оцени извършената систематизация, сравнителен анализ и критична оценка на резултатите от изследванията на водещи автори в областта на преструктурирането, консолидацията и конкуренцията в банковата сфера.

- Изведена е авторова интерпретация на ключовите понятия, върху които се фокусира дисертационния труд – преструктуриране, консолидация и конкуренция в банковия сектор.
- Доказва се зависимостта между консолидацията, конкуренцията и преструктурирането на банките с макроикономическата, регуляторната и институционалната рамка на държавата.
- Добра оценка заслужава извеждането на редица специфични аналитични измерители за състоянието на банковия пазар и на процесите, които протичат в него.
- Не може да не се отчете стремежът на докторанта да конструира своята разработка върху изследването на широка база реални данни. Така на дисертацията се придава по-силна практико-приложна насоченост. Във връзка с това следва да се изтъкне собствения принос на автора при събирането, обработката и анализирането на тази значителна база от емпирични данни.
- Посредством обработването на богат емпиричен материал се изследват ефектите от преструктурирането и консолидацията на търговските банки в България на основата на прилагане на подхода CAMEL.

Като цяло научните достойнства на рецензирания труд са насочени към пренасяне на опита и достиженията на развитите страни в изследваната област и обогатяване на знанията по тази проблематика у нас.

4. БЕЛЕЖКИ И ВЪПРОСИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Съществени критични бележки към разработката нямам. Във връзка с защитата на дисертацията си позволявам да отправя към докторанта следния конкретизиращ въпрос: ако на консолидационния процес се гледа не от позициите на банките, а от гледна точка на банковите клиенти и на останалите т.нар. заинтересовани страни (stakeholders), какви са ползите и негативите за тях от консолидацията на банковия капитал?

Имайки предвид значимостта и широкия обхват на разглежданата проблематика, си позволявам да отправя препоръка към автора да продължи проучванията си по проблемите на преструктурирането, консолидацията и конкуренцията на банковия сектор и да разшири своите изследвания в тази област.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд представлява завършено научно съчинение и може да се оцени като успешен. Той отговаря на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ съгласно Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение. Считам, че докторантът притежава необходимите качества за получаването на тази образователна и научна степен.

На тази основа изразявам положително становище относно дисертационния труд на тема „Преструктуриране, консолидация и конкуренция на българския банков пазар“ и предлагам на почитаемите членове на Научното жури да присъдят образователната и научна степен „доктор“ (по икономика) на докторант Орлин Чавдаров Япраков по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (финанси)“.

22.11.2021 г.

Рецензент:...
...
(доц. д-р Жельо Вътев)